

فراوسو

اهمیت دامپزشکی در دنیای ما

دکتر داوود امان‌اللهی*

برخی از دانشمندان معتقدند زمان پیدایش نباتات و حیوانات در زمین، حدود یک میلیارد و چهارصد میلیون سال پیش بوده است. در نتیجه انسان از اولین روزهای حضور در زمین با این موجودات سروکار داشته ودر قرون واعصار مختلف اقدام به اهلی کردن آنها کرده است. در فرهنگ اوستایی آمده است، فریدون اولین کسی بوده که پزشکی و دامپزشکی تیجرداشته، زیرا پادشاه مرگ‌زدی‌گی را ساخت و قیل را هم اهلی کرد. اولین مدرک دامپزشکی که مربوط به هزاره سوم قبل از میلاد و نوشته‌ای به خط هیروگلیف روی پاپیروس از مغایر مصری به دست آمده نیز درباره بیماری‌های چهارپایان توضیح داده است.

همچنین حدود ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد، تشکیلات اداری منظمی در نواحی سومر و عیلام وجود داشته که نشان می دهد دامپزشک‌به‌عنوان یک‌شخصیت تخصصی به‌جراحی حیوانات بویژه درمان شکستگی می‌پرداخته است. معلم اول ارسطو نیز به‌گواتاریخ دامپزشکی هم‌می‌کرده‌ودرزمینه‌دررفتگی مفاصل، هیدروپیژی کاو و صرع بز و گوسفند مطالبی آورده‌است. کراز، مشمشه‌حاد، اختلالات ریوی،ذات‌الریه،نقرس، جذام‌واسهال بیماری‌هایی بوده که ارسطو در مکتوبات خود آورده است. همچنین خون‌بندی با آتش، درمان زخم‌ها به وسیله داغ، فیتله گذاری، بخیه کردن، درمان فتن نافی و... از جمله مواردی است که ارسطو به آن اشاره کرده است.

در زمان ساسانیان، پادشاهان نیز به کار دامپزشکی علاقه نشان می‌دادند به طوری که هرمز پسر شاپور دامپزشک بزرگی بود و در شناخت بیماری‌ها و درمان آن تسلط کامل داشت. بهرام، برادر هرمز نیز چهارمین پادشاه ساسانی بود که به حرفه دامپزشکی عشق می‌ورزید.

اهمیت توجه به حیوانات در طول تاریخ از طرفی و لزوم آگاهی از بیماری‌های مشترک بین انسان و دام از طرف دیگر باعث شد تا در سال ۱۳۶۹ شمسی به دنبال پیگیری و تلاش دامپزشکان برای اختصاص روزی از روزهای سال در تقویم رسمی کشور به نام روز دامپزشکی، دکتر حسن تاج‌بخش استاد ممتاز دانشگاه تهران و چهره ماندگار دامپزشکی و سولف به یادگوش روز که در ایران باستان روز مبارکی بود و در منابع اسلامی هم آمده است. پیشنهاد مطرح کرد و در نهایت ۱۴مهر به عنوان روز دامپزشکی معین شد.

این روز در تمامی استان‌ها به همت ادارات کل دامپزشکی و نظام دامپزشکی، گردهمایی‌هایی با هدف همدلی، همزبانی وهم‌بیمائی دامپزشکان‌ودیگرده‌های دامپزشکی درعرصه‌های مختلف اجرایی، آموزشی و تحقیقاتی صرف‌نظر از جایگاه‌های دولتی و غیردولتی آنان و از طرفی آشنایی بیشتر جامعه بویژه مسولان با وظایف و مسولیت‌های کلیدی و اثربخش این قشر در بهداشت و سلامت دام و فرآورده‌های دامی و سلامت غذا وامنیت غذایی ودر نهایت بهداشت‌همگانی برگزار می‌شود.

برای درک بیشتر اهمیت توجه به بیماری‌های دامی همین بس که طبق اعلام سازمان جهانی بهداشت (WHO)، از میان ۱۷۰۹ عامل بیماری‌زای شناخته شده، ۸۳۳عامل یعنی ۴۹ درصد و از میان ۱۵۶ بیماری نوپدید شناخته‌شده در انسان، ۱۱۴ مورد آن یعنی ۷۴ درصد از حیوانات به انسان منتقل می‌شوند. از جمله مهم‌ترین خطرناک‌ترین این بیماری‌های ما تان‌به‌هاری، جنون گاوی، سل، تب مالت، سپاه زخم، آنفلوآنزای فوق حادپرندگان، کیست هیداتید، لیشمانیوز، تب خونریزی دهنده کریمه، کنگو و تب ذره ریفت اشاره کرد که در دهه اخیر خسارات‌های جبران‌ناپذیری به بهداشت جامعه انسانی و اقتصاد جهان وارد کرده‌است. بر همین اساس تأمین بهداشت دام و فرآورده‌های دامی و پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های دام و طیور از اهداف اصلی تشکیل سازمان دامپزشکی کشور است.

بررسی بیماری‌های دامی، شناسایی مناطق آلوده وراه سرایت و طرز و شیوه بیماری‌ها، تأمین بهداشت دام کشور از طریق پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های همه گیر و قرنطینه‌ای دام، همکاری با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در امر مبارزه با بیماری‌های مشترک انسان و دام، تأسیس پست‌های قرنطینه در نوار مرزی و داخل کشور به منظور جلوگیری از سرایت بیماری‌های دامی، همچنین کنترل بهداشتی ورود و خروج دام و فرآورده‌های خام دامی و نظارت در نقل و انتقال آنها و صدور گواهی بهداشتی دام و فرآورده‌های خام دامی که به خارج صادر می‌شود، از جمله وظایف این سازمان است. نظارت بهداشتی بر چراگاه‌ها، مراتع، آبشخورها، محل نگهداری دام و دیگر تأسیسات مربوط به پرورش دام و همچنین نظارت بر کارخانه‌های تولید خوراک دام از لحاظ بهداشتی، اظهار نظر و نظارت درباره ساخت، ورود و صدور و فروش انواع دارو، واکسن، سرم و مواد بیولوژیکی مخصوص دام، مشارکت در کنفرانس‌های بین‌المللی دامپزشکی و اعزام نماینده به این کنفرانس‌ها و همچنین مبادله اطلاعات علمی با مراکز مراجع علمی و دامپزشکی، تأسیس و توسعه شبکه‌های دامپزشکی همچنین تربیت کادر فنی در مناطق و مراکز دامداری کشور، صدور پروانه اشتغال برای موسسات و واحدهای تهیه کننده مواد مورد مصرف دامپزشکی، صدور پروانه تأسیس بیمارستان‌ها، داروخانه‌ها و درمانگاه‌ها و آزمایشگاه‌های دامپزشکی ونظارت بر فعالیت آنها، صدور پروانه اشتغال به کار مایه کوبی و درمان دام جهت افراد ذی صلاح، تهیه وسایل و لوازم فنی، داروها، واکسن، سرم، مواد بیولوژیک، سموم و مواد ضدعفونی کننده مربوط به مبارزه با بیماری‌های دامی از داخل و خارج کشور و عرضه آن‌ه به مصرف کنندگان به قیمت تمام‌شده یا به صورت بلاعوض و بازرسی و کنترل کیفی بهداشتی فرآورده‌های خوراکی دام از مرحله تولید تا توزیع نیز از دیگر وظایف اساسی سازمان دامپزشکی کشور است.

*رئیس اداره آموزش و روابط عمومی اداره کل دامپزشکی تهران

هستند و به همین دلیل گوناگونی فرهنگی فراوانی در این عرصه‌ها مشاهده می‌شود و توانایی بالقوه‌ای

برای توسعه اکوتوریسم دارند.

کوه‌هاجزایرتنوع‌زیستی ومحل زندگی گونه‌های بی‌ظفر و بی‌شماری از گیاهان و جانورانی است که در هیچ جای دیگر این کره خاکی یافت نمی‌شود. در شرایط سخت آب و هوایی، محدوده تطابق انسانی و بیولوژیکی در مناطق کوهستانی فراتر می‌رود و در ارتفاعات بالا گیاهان و جانوران بومی مکانیسم‌های تطبیقی ویژه‌ای را در خود توسعه داده‌اند.

بعضی گیاهان وحشی‌ددر شرایطسخت کوهستان، گستره وسیعی را به وجود آورده‌اند و کاملاً با محیط سازگارند. بعضی گیاهان وحشی‌ددر شرایطسخت کوهستان، گستره وسیعی را به وجود آورده‌اند و کاملاً با محیط سازگارند. شکتندگی این اکوسیستم‌ها باعث شده است تغذیرات جزیی در دما، بارندگی یا ثبات خاک ایجاد شود و این خود می‌تواند به از بین رفتن کل جامعه گیاهی و جانوری منجر شود.

از آنجاکه اکوسیستم‌های کوهستانی محل مناسبی برای پرورش گیاهان دارویی است، آمارها نشان می‌دهد حدود ۸۰ درصد جمعیت جهان به داروهای سنتی وابسته‌اند، اما متأسفانه یکی از ۸ گونه گیاهی که‌از بیوم‌های کوهستانی به‌دستی می‌آیند، در معرض خطر انقراض قرار دارند.

با افزایش جمعیت و بالا رفتن تقاضا برای آب سالم، ظرفیت و پتانسیل بروز مناقشات بر سرآب نیز فزونی یافته است. به دنبال اهمیت مدیریت مناسب و اصولی اکوسیستم‌های کوهستانی به منظور تأمین منابع آبی جهان، حفظ امنیت بلندمدت این منابع برای بقای بشر توجه تمام دولت‌ها را به خود جلب کرده‌است.

بر اساس، آمار سازمان‌های بین‌المللی، هر روز از هر ۲ نفر انسان روی کره زمین یک نفر تشنگی خود را به وسیله آبی که از کوه‌ها سرچشمه می‌گیرد می‌داند. بر طرف می‌کنندآنها پدیداین منابع به‌نوعی تهدیدی برای ادامه حیات تمام ساکنان کره زمین است. به‌این ترتیب مشخص است که یک میلیارد چینی، هندی وبنگلادشی، ۲۵۰ میلیون نفر در آفریقا و کل جمعیت کالیفرنیا به جریان آب متند، تازه و تمیز کوه‌ها متکی هستند.

با این وجود، هنوز آینده این منابع در پرده‌ای از ابهام است و حمایت از این اکوسیستم‌ها توجه ویژه‌ای را می‌طلبد. از سوی دیگر، با گسترش شهرها به سمت کوه‌ها بویژه کوه شهرهای ایران، احداث جاده‌های کوهستانی، فشار بی‌رویه توریسم آن‌هم در شرایطی که جایگاه و نقش آن از نظر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی تعریف نشده و احاد مختلف مردم تحت آموزش‌های خاص اکوتوریسم قرار نگرفته‌اند، از دلایل دیگری است که اعمال مدیریت ویژه را در کوهستان‌ها می‌طلبد.

کوهستان‌ها بستر و زیربنای توسعه از سالیان دور بوده‌اند، تحولات علمی، صنعتی، اجتماعی و فرهنگی مربوط به قرن‌های گذشته تاکنون بر پایه وجود منابع غنی کوهستان‌ها شکل گرفته است. از این رو توجه مسوولان به لزوم برنامه‌ریزی و مدیریت، توانمند شدن و توانمندسازی اقشار مختلف مردم با نگاه دقیق و علمی به اکوسیستم‌ها برای پایش، حفاظت، بهره‌برداری پایدار و اشتغالزایی برای جوامع محلی، ضرورتی است انکارناپذیر است.

همچنین همان‌طور که روند توسعه امروز پیش می‌رود، کوهستان‌ها همانند دیگر منابع طبیعی از تعدی و تعرض انسان‌ها محفوظ نمی‌ماند و باید با تحقیقات نشان می‌دهد کوه‌ها در تأمین غذا، گذراندن اوقات فراغت و زیستگاه موجودات نیز نقش مهم ایفا می‌کنند، این مناطق همچنین اصلی‌ترین مراکز سکونت، صنعت و کشاورزی

شروع می‌شود و جرای حیوانات، مرتع را از میان می‌برد.

تحقیقات نشان داد است تنوع پروانه‌های ایران

در کوه‌های زاگرس بیشتر است. این کوه‌ها به دلیل ویژگی‌های خاص، موقعیت جغرافیایی و توپوگرافی منحصربه‌فرد از نظر زمین‌شناسی از قابلیت بالای گونه‌زایی برخوردار است که این امر در مورد پروانه‌ها خود را بیشتر نشان داده است، چرا که این منطقه دارای شرایط آب و هوایی منحصربه‌فرد است.

علیرضا نادری، یک کارشناس و متخصص در زمینه حشرات بر اساس بررسی‌های انجام شده، برای پروانه‌های استان تهران گفت: استان تهران دارای ۴ یا ۴ گونه بومی (اندمیک) پروانه است که در هیچ کجای دنیا قابل مشاهده نیست. در کوهستان توجال با ارتفاع ۴۰۰۰متر در فصول مختلف می‌توان حدود ۱۰۰ گونه پروانه را مشاهده کرد، یعنی یک چهارم پروانه‌های کشور در کوهستان توجال قابل مشاهده هستند.

کوه‌ها، برج‌های آب

کوه‌ها را به سبب نیفای نقشی اساسی در تولید و توزیع حدود ۸۰ درصد آب‌های شیرین جهان،

برج‌های آب نام نهاده‌اند. کوه‌ها یک پنجم سطح خشکی‌های زمین را تشکیل می‌دهند و مسکن حداقل ۱۰ درصد از جمعیت جهان در این نواحی قرار دارند. بیش از نیمی از جمعیت جهان به آبخیزهای کوهستانی وابسته‌اند. کوه‌ها سرچشمه اصلی منابع آب شیرین جهان هستند که بدون آن حیات موجودات زنده ممکن نیست. کوه‌ها همانند سدی در برابر جریانات هوا قرار دارند. این امر موجب بروز بارش در ارتفاعات می‌شود. کوه‌ها در تمام نقاط دنیا فیلتر ورود هوای پاک به مناطق شهری هستند.

وزیدن بادها و شرایط متحول جوی به علت حضور فیزیکی نامهواری‌های کوهستانی است. در حقیقت

کوهستانی‌ها، آب و هوا را تغییر می‌دهند و آب و هوا، کوهستان‌ها را تحت تأثیر متقابل قرار می‌دهد.

از نظر طبیعی کوهستان‌ها حلقه ارتباطی گردش آب (هیدرولوژی) میان رطوبت آسمان در جو، با زمین و جریان‌های سطحی و زیرزمینی آن است. بنابراین، وجود رشته

کوه‌های البرز در شمال و زاگرس از شمال غربی تا جنوب شرقی فلات ایران است که کشور پهناور ما را از منابع نسبتاً خوبی برخوردار کرده است. حفاظت از تنوع گونه‌های گیاهی و جانوری نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد شهرها، جوامع کوهستانی بویژه در ایجاد مشاغل پایدار برای آنها دارد. به همین دلیل، برای حفاظت از آنها احتیاج مبرم به تحقیق، مطالعه و آموزش است. تخریب برداشت بی‌رویه در زمینه‌های مختلف، باعث آسیب‌پذیری زیستگاه شده و نسل تعدادی از گونه‌های گیاهی و جانوری را در معرض تهدید جدی و خطر انقراض قرار داده است.

کارشناسان معتقدند اهمیت کوه‌ها در تنظیم آب و هوای جهان اگر بیشتر از جنگل‌های بارانی نباشد، به یقین کمتر نیست. در این اکوسیستم، مخازن عظیمی از گونه‌های ارزشمند گیاهی و جانوری وجود دارد و جنگل‌های واقع در این مناطق، مخازن ژنتیکی بسیار بزرگی در طبیعت هستند.

مناطق کوهستانی در معرض شرایط سخت محیطی مانند دمای پایین، بادهای شدید و تند، حساسیت بالا، نوسانات بالای درجه حرارت و تعدی و تعرض انسان‌ها محفوظ نمی‌ماند و باید با

تحقیقات نشان می‌دهد کوه‌ها در تأمین غذا، گذراندن اوقات فراغت و زیستگاه موجودات نیز نقش مهم ایفا می‌کنند، این مناطق همچنین اصلی‌ترین مراکز سکونت، صنعت و کشاورزی

به بهانه برگزاری مراسم پاکسازی کوهستان

کوهستان پاک، فرصتی برای نفس کشیدن

نامگذاری روز کوهستان پاک برای برج‌های آب تنها فرصتی است تا یک بار دیگر، اما متفاوت‌تر به کوهستان‌ها نگاه کنیم. چندین سال است در ایران، روز چهارم مهر به نام روز کوهستان پاک شناخته شده و در روزهای تعطیل نزدیک به این روز کوهنوردان در هر راه کوهستانی‌ای که هستند، با پاکسازی مسیر از زباله در حفاظت کوه‌ها می‌کوشند، این مراسم امسال تا پایان مهر ادامه دارد و به صورت گسترده‌تری در حال اجراست.

رها کردن زباله در کوه آشکارترین شکل بی‌اعتنایی به مسوولیتی است که هر کس نسبت به محیط اطراف خود دارد و این روند شکل ناپذیری را از وسعت بی‌مانند کوهستان بر جای می‌گذارد که تن سبز کوهستان باید تا سال‌های سال آن را تحمل کند.

اگر چه با گسترش برنامه‌های توسعه‌ای مشکلات کوهستان‌ها از رهاسازی زباله‌ها نیز فراتر رفته و هم‌اکنون تخریب‌ها و تهدیدهای جبران‌ناپذیری مانند معدن کاوی، چرای دام، جاده‌سازی و دفن زباله‌های خطرناک محیط کوهستان را احاطه کرده است.

نمی‌دانم، اما کاش برای یک بار هم که شده در این روزها که بهانه‌ای برای پرداختن به این بخش از محیط زیست مرتفع و دست نیافتنی کشور است، اخبار خوشی از نجات این مناطق از انتشار آلاینده‌ها به دست بشر شنیده می‌شد.

کوهستانی که بی‌دریغ پهنای وجود خود را زیر پاهای کوهنوردان و طبیعت‌گردان گسترده است نیاز به گفتن ندارد که تنها حفظ حرمتش را می‌خواهد و نه چیز بیشتری. رها کردن زباله در این حریم و تخریب این مناطق خطایی است که هرگز بسادگی جبران نخواهد شد و این فرصت تنها بهانه‌ای است برای تلنگر زدن به وجدان مسوولانی که باید در قبال حفاظت از این مناطق پاسخگو باشند و طبیعت‌گردانانی که برای لحظه‌ای آرامش بی‌مرز به کوهستان‌ها پناه می‌برند.

حمیدیه سادات هاشمی

مسوولان شهرداری به منظور پاکسازی اساسی تر کوهستان امسال از هیات‌های کوهنوردان استان تهران نیز برای پاکسازی ارتفاعات بالا دست کمک خواسته‌اند.

بی‌شک شما نیز در مسیرهای کوهنوردی خود تاکنون با دره‌هایی که از انواع بطری‌ها لبریز شده‌اند، برخورد کرده‌اید. بررسی هانشان داده‌است زباله‌های خشک بیشترین حجم زباله‌های کوهستان را به خود اختصاص می‌دهند که ۸۰ درصد آن رانیز بطری‌های آب و نوشابه تشکیل می‌دهد.

این درحالی‌است که کوهنوردان‌باحثی می‌توانند با آشنایی با روش‌های ساده‌ای از رهاسازی این

حجم از زباله جلوگیری کنند. به‌عنوان مثال، با استفاده از یک قمقمه ساده می‌توانند از تولید حجم وسیعی زباله در محیط کوهستان جلوگیری کنند.

از آنجا که مکانیسم‌های اجرای این طرح نیز باید از سوی شهرداری پیش‌بینی شود تا این زحمت تنها در کوه‌های غربی آن‌ها نرسد و پدیداری بهمانه، به طوری که امروزه در حال حاضر ۱۰۰ سطل زباله در ۳مسیر کوهنوردی در حال جاسازی است و در این

طرح ۶هزار کیسه‌زباله بین کوهنوردان توزیع می‌شود. از آنجا که مکانیسم‌های اجرای این طرح نیز باید از سوی شهرداری پیش‌بینی شود تا این زحمت تنها در کوه‌های غربی آن‌ها نرسد و پدیداری بهمانه، به طوری که امروزه در حال حاضر ۱۰۰ سطل زباله در ۳مسیر کوهنوردی در حال جاسازی است و در این طرح ۶هزار کیسه‌زباله بین کوهنوردان توزیع می‌شود.

تحقیقات نشان داده‌است حشرات در گرده‌افشانی کوهستان در کشورهای مختلف متفاوت است شاید امروزه دیگر تنها نباید به موعظه و پند و اندرز اکتفا کرد، بلکه باید با مکانیسم‌های قانونی از این روند جلوگیری کرد. به طوری که امروزه در بسیاری از کشورهای پیشرفته محموله‌های کوهنوردان هنگام صعود توسط مأموران و مسوولان حفاظت از کوهستان چک شده و آنها موظف هستند قوطی‌های خالی مواد غذایی همراه خود را هنگام بازگشت برگردانند. اگر این اتفاق نیفتد، آنها جریمه می‌شوند. به این ترتیب، ناخواسته بسیاری از کوهنوردان

نسبت به رهاسازی زباله در محیط کوهستان حساس می‌شوند و باین مکانیسم مسیرهای کوهستانی برای همیشه بکر و بی‌ظفر می‌ماند. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان، در کشور ما نیز وقت آن رسیده است که تنها به پند و اندرز اکتفا نکنیم و با تعیین و تصویب مکانیسم‌های اجرایی و قانونی و ایجاد راهکارهای موثر نسبت به حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی اقدام کنیم.

کوهستان وسعت پرواز پروانه‌ها

بررسی‌ها نشان می‌دهد اکوسیستم‌های کوهستانی یکی از مهم‌ترین زیستگاه‌های پروانه‌های مهرامه متنوع فرهنگی - هنری به پایان می‌رسد.

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچکتر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.
پاسخ جدول را در صفحه ۱۴ شماره بعد ملاحظه کنید.

۲	۶		۱	۳	
۴	۲	۵	۳	۶	
۵		۴	۲	۹	
	۴	۹			
۵	۴				
۸		۷	۲	۳	
۹		۸	۱	۳	
۷	۳		۴	۱	

۷	۱		۲	۹	
۴		۲	۳	۸	
۸	۶				
	۲	۴			
		۳			
		۸	۷	۶	
			۱		
		۲	۲		
		۵	۴		
		۹	۴		